

Ruralni razvoj i šumarstvo

Dragan Stefanović, dipl. ing. šum.

- stručni saradnik -

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede, Republike Srbije

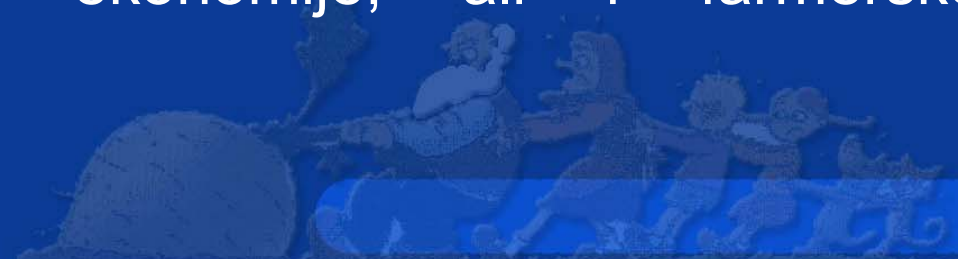
Koncept ruralnog razvoja

Ruralni razvoj podrazumeva integralno upravljanje prirodnim resursima na održiv način (usaglašavanje ekonomskih, socijalnih i ekoloških principa) u okviru ruralne zajednice.

Politika ruralnog razvoja predstavlja program aktivnosti koje su usmerene ka potrebama ruralne zajednice.

Ruralni razvoj je odgovor na pritisak koji je pratio modernizaciju evropske poljoprivrede

Ruralni razvoj rekonstruiše narušenu ekonomsku osnovu ruralne ekonomije, ali i farmerskog preduzetništva.

Evolucija koncepta ruralnog razvoja

I faza – od osnivanja EEZ do '70-ih kada je maksimalno podržavana poljoprivredna proizvodnja.

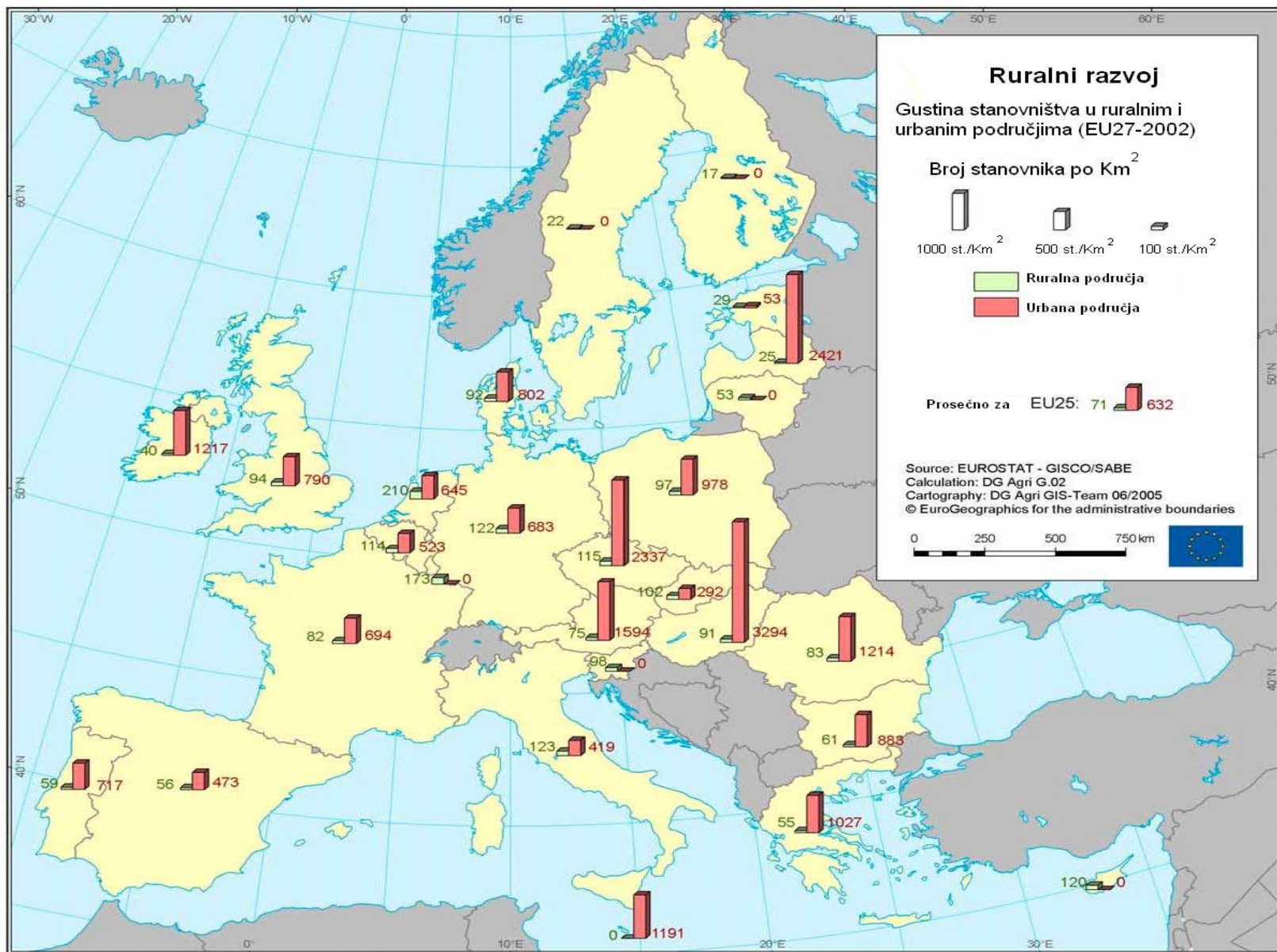
II faza – od '70-ih do kraja '80-ih kada je ruralni razvoj sagledavan u kontekstu regionalnih i interregionalnih razvojnih politika.

III faza – počela '90-ih i karakteriše je integralni pristup i međusektorska saradnja i koordinacija.

Ruralni razvoj i EU

- Ruralna područja pokrivaju 80 % teritorije Evropske unije (EU) i u njima živi oko 25% njenog stanovništva i podeljena su na predominantno ruralna, značajno ruralna i predominantno urbana područja.
- Poljoprivreda i šumarstvo su osnovni korisnici zemljišta i igraju ključnu ulogu u upravljanju prirodnim resursima u ruralnim područjima.
- Najnovija politika ruralnog razvoja obezbeđuje nesmetan i uravnotežen razvoj u svim ruralnim područjima u EU.
- Sve aktivnosti ruralnog razvoja i šumarstva, definisane su Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU (CAP)

Ruralni razvoj i EU

Ključni elementi strategije integralnog ruralnog razvoja se nalaze već u dokumentu «The future of rural society» (Budućnost ruralnog društva) usvojenom 1988. godine, kojim se definiše više ciljnih programa.

EU od tada postepeno afirmiše novi teritorijalni, multisektorski, odnosno integralni pristup u obnovi i razvoju ruralnih područja.

Finansijska podrška:

- Fonda za evropski regionalni razvoj (ERDF),
- Evropskog socijalnog fonda (ESF) i
- Evropskog Garantnog fonda (EAGGF)

Zajednička poljoprivredna politika EU (CAP)

Zajednička poljoprivredna politika EU (CAP), razvijena je na sveobuhvatnom pravnom okviru za poljoprivredu zemalja Unije. Uloga CAP je da obezbedi set zajedničkih pravila, prepoznajući različitosti između zemalja članica EU. CAP je fokusiran na :

- Poljoprivredna tržišta
- Ruralni razvoj
- Poljoprivredu i životnu sredinu
- Šumarske mere
- Organsku poljoprivredu
- Politiku kvaliteta
- Unapređenje plasmana i marketinga
- Finansiranje CAP-a
- Istraživanje

Strategija ruralnog razvoja EU

Zemlje članice pripremaju sopstvenu SRR na osnovu 6 strateških smernica:

1. Unapređenje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora.
2. Unapređenje životne sredine i krajolika.
3. Unapređenje kvaliteta života u ruralnim područjima, uz podsticanje diverzifikacije.
4. Izgradnja kapaciteta na lokalnom nivou za zapošljavanje i diverzifikaciju.
5. Prenos prioriteta u programe.
6. Komplementarnost između različitih instrumenata zajednice.

Garantni fond i uputstva za poljoprivredu EU (EAGGF)

Mere ruralnog razvoja	Mil. €	%
Investicije u male farme	4 682,0	9,5
Mladi farmeri	1 824,0	3,7
Stručni trening	344,0	0,7
Rano penzionisanje	1 423,0	2,9
Manje pogodna područja i područja sa ekološkim restrikcijama	6 128,0	12,5
Životna sredina u poljoprivredi	13 480,0	27,5
Investicije u proizvodnju/tržište	3 760,0	7,7
Pošumljavanje poljoprivrednog zemljišta i šumarstvo	4 807,0	9,8
Prilagođavanje i razvoj ruralnih područja	12 649,0	25,8
Ukupno – mere ruralnog razvoja	49 097,0	100,0

Ciljni programi ruralnog razvoja

- “Objective No 1” (Ciljni program broj 1) se odnosi na regione koji izrazito zaostaju u razvoju, odnosno čiji je bruto društveni dohodak manji od 75% proseka EU.
- “Objective No 5” (Ciljni program broj 5b) se primenjuje u ruralnim područjima sa nižim nivoom razvijenosti, sa niskim dohotkom i sa slabom naseljenošću.
- “Objective No 6” (Ciljni program broj 6) se odnosi na severne regione, sa niskom gustinom naseljenosti.

Pretpristupni fondovi EU

- Finansiranje projekata ruralnog razvoja iz EU fondova odvijalo se pomoću sledećih programskih instrumenata:
- PHARE
Namena: izgradnja institucija i podrška ekonomskoj reorganizaciji u zemljama centralne Evrope.
- SAPARD
Namena: izgradnja institucija i podrška ekonomskoj reorganizaciji u zemljama centralne Evrope.
- ISPA
Namena: infrastrukturne investicije za zemlje jugoistočne Evrope.

Politika ruralnog razvoja EU 2007-2013

- Buduća Politika ruralnog razvoja 2007-2013, imaće fokus na tri područja, poznato kao “tri ose simetrije”, mere postavljene u novoj regulativi ruralnog razvoja:
  - unapređenju konkurentnosti za poljoprivredna gazdinstva i šumarstvo,
  - unapređenju životne sredine i krajolika,
  - unapređenju kvaliteta života i diverzifikacije ruralne ekonomije
- Četvrta osovina je bazirana na iskustvu sa “Lider” programom, predstavljajući mogućnosti za lokalni ruralni razvoj, po principu “odozdo na gore”.

Šumarstvo u ruralnom razvoju

- Šumarska strategija EU ističe učešće koje šumarstvo ima u promociji zapošljavanja, opštoj dobrobiti i životnoj sredini (Član 3), naglašava ulogu šumarstva u kontekstu ruralnog razvoja, naročito u smislu dodatne vrednosti koje mogu obezbediti akteri Zajednice kroz šumarske mere, a unutar mera ruralnog razvoja (Član 11)
- Strategija šumarstva EU jasno je i finansijski određena u delu ruralnog razvoja kroz usmeravanje ka obezbeđivanju zaštite i održivog gazdovanja, kao i razvoju šuma i fokusira se na osnovnim ekološkim, ekonomskim i socijalnim funkcijama šume.
- Slično EU, i u Srbiji, uzajamna podrška šumarstva i ruralnog razvoja, mora biti jasno institucionalno, strateški i finansijski definisana.

Šumarska strategija EU vs. Politika ruralnog razvoja

- Konceptijski okvir za šumarske mere unutar Politike ruralnog razvoja, sadržan je u Regulativi Saveta Evropske Komisije, Br.:1257/1999
- Integracija šumarskih aspekata u politici ruralnog razvoja, odvija se kroz 3 osnovna pravca:
  - investicije za unapređenje multifunkcionalne uloge šuma (Član 30)
  - pošumljavanje poljoprivrednog zemljišta (Član 31)
  - unapređenje vrednovanja zaštite šuma (Član 32)

Ruralna politika u Srbiji I

- Ruralna politika je u nadležnosti MPŠV i sprovodi se kroz Sektor za razvoj sela i poljoprivrede, a definisana je Strategijom razvoja poljoprivrede Srbije
- Zadatak ruralne politike je kreiranje i postizanje ciljeva za ruralna područja koja obuhvataju širok spektar različitih socio-ekonomskih aktivnosti
- Razvoj ruralnih područja od bitnog je interesa za šumarski sektor Srbije
- Najvažniji zadaci Sektora za razvoj sela:
  - Donošenje Strategije ruralnog razvoja Srbije
  - Donošenje regionalnih i lokalnih planova za ruralni razvoj
  - Kategorizacija po EU modelu za manje povoljna područja za proizvodnju
  - Formiranje agencije za ruralni razvoj
  - Unapređenje međusektorske saradnje, itd

Ruralna politika u Srbiji II

- MPŠV od 2004. sprovodi aktivnosti na dodeli podsticajnih sredstava za unapređenje ruralnih oblasti sa ciljem:
  - Podsticanja poljoprivrednih i ne-poljoprivrednih aktivnosti u ruralnim područjima u cilju unapređenja ekonomskih, socijalnih i ekoloških funkcija
  - Unapređenja proizvodnje i plasmana proizvoda, te promovisanja sela
  - Unapređenja i promocije projekata u svrhu razvoja i unapređenja međusektorske saradnje u ruralnim područjima (pošumljavanje, protiv-erozione aktivnosti, agro-eko-turizam, ruralna zanatska proizvodnja, itd)
  - Budžet za ruralni razvoj u 2004. iznosio je 450 miliona din, a za 2005, 750 miliona dinara.

Šumarstvo i ruralni razvoj u Srbiji

- Strateško opredeljenje šumarstva
  - definisano i Strategijom razvoja šumarstva
- Oslanjanje na iskustva EU
  - finansiranje
- Uskladiti neophodne međusektorske politike i saradnju
- Obezbeđenje multifunkcionalnosti i održivosti

Zaključak

- Ruralna politika je potpuno “nova oblast” u Srbiji
- Ruralna politika mora težiti podizanju i unapređenju lokalnih potencijala
- RP mora omogućiti artikulirano osmišljavanje regionalnog koncepta i pristup “odozdo ka gore” (bottom-up approaches)
- RP treba da promoviše decentralizaciju, ali i jaku integraciju seoskih područja.
- Ekonomski momenat je odlučujući preduslov za kontinuiran i održiv razvoj ruralnih područja.
- RP se oslanja na međusektorsku saradnju i usaglašena je sa sektorskim politikama/strategijama (poljoprivreda, šumarstvo, životna sredina itd.)
- Nacionalna ruralna politika prati trendove, preporuke i ostale EU strategije

HVALA NA PAŽNJI !!

